

מדוע על הצרפתים לסתום את האף ולבחור בסרקוזי
עמנואל נבון

הסיבוב הראשון של הבחירות לנשיאות צרפת היה כמו פגישת מחזור עבורי: ניקולא סרקוזי היה ראש עירי כשהתגוררתי בצרפת, המועמד הגוליסטי ניקולא דופונט-איניאן היה מתרגל שלי באוניברסיטה, פייר מוסקוביסי (מנהל הקמפיין של פרנסואה הולנד) היה המדריך שלי בקורס "מנהל ציבורי". למרות זאת, איש מהם אינו חסר לי, ואני מרגיש בר-מזל שאיני חי יותר בצרפת – לא מעט בשל הרצאותיהם המשמימות של דופונט-איניאן ומוסקוביסי. כי אם סרקוזי יפסיד בבחירות, כפי שמנבאים הסקרים, תעמוד צרפת בפני פשיטת רגל, והאירו עלול שלא לשרוד. למרות אכזבתי מסרקוזי ולמרות שמעצבן אותי הגיחוך שבו, אני קורא לתמוך בו.

במאמרי "**סרקוזי זה נגמר**" מתחתי עליו ביקורת חריפה, אחרי שנתפס עם המכנסיים למטה כשהוא מכפיש את ראש ממשלתי בנובמבר 2011. לעגתי ל"הישגי" מדיניות-החוץ שלו, הבעתי מורת רוח מיחסו לישראל וטענתי כי הרפורמות הכלכליות הדלות שלו רחוקות מרחק רב מן השינויים הסוחפים שהבטיח. חתמתי את המאמר בקביעה: "סרקוזי איבד את הקול היהודי, ואת הפסדו הצפוי בבחירות הקרובות בצרפת הוא הרוויח ביותר. סרקוזי, c'est fini". אני עומד מאחורי כל מילה שכתבתי: לסרקוזי לא מגיע להיבחר שוב, ונוכח הישגיו המפוקפקים ויחסו המתנשא כלפי ישראל בשנתיים האחרונות איני מסוגל לרחם עליו. עם זאת, בהשוואה לאלטרנטיבה, הוא הרע במיעוטו. על העם הצרפתי לסתום את האף ולהצביע עבורו.

ררבי רפורמות כלכליות

גורל כלכלתה של צרפת קרוב ביותר להיות כמו זה של שכנותיה מדרום, בשל צמיחתה הכלכלית הנמוכה, חובה העצום ובשל העצבנות המוצדקת שמגלים שוקי הכספים. צרפת היא החברה הבזבזנית ביותר של הארגון לשיתוף פעולה ולפיתוח כלכלי (OECD). ההוצאה הציבורית הצרפתית היא של 56 אחוז מן התוצר הלאומי הגולמי שלה, בהשוואה לממוצע של 43 אחוז אצל חברות הארגון. כמו שכנותיה האירופיות, בנתה צרפת אחרי מלחמת העולם השנייה מדינת רווחה נדיבה. אך ההאטה החריפה במשק בשנות ה-1970 ביטלה את הצמיחה הכלכלית ואת ההכנסות ממיסים, שקיימו את מדינת הרווחה האירופית. ואילו נתוני הדמוגרפיה האירופית – העלייה בתוחלת החיים ושיעורי ילודה נמוכים – בהכרח מפחיתים את מספרם של משלמי המיסים, בעוד שהם מעלים את מספרם של הפנסיונרים הזכאים. אם מוסיפים לכך את כלכלת הגלובליזציה, המאפשרת לכסף ולבתי חרושת לשנע את עצמם בחופשיות למדינות ידידותיות מבחינה מיסויית, מובן מדוע ממשלת צרפת אינה מסוגלת להסתדר עם הסכומים העומדים לרשותה, וממשיכה להלוות כספים.

בניגוד לשכנותיה מצפון, צרפת מעולם לא התאימה את הוצאותיה לדמוגרפיה או לגלובליזציה. הרפורמות המוצלחות של מרגרט תאצ'ר בבריטניה בשנות ה-1980, ושל גרהרד שרדר בגרמניה בשנות ה-1990, מעולם לא התרחשו בצרפת וקרוב לוודאי שמעולם לא תתרחשנה: הצרפתים (כפי שמוכיחים הסקרים שוב ושוב) דבקים באמונתם כי קפיטליזם הוא רע, וכי המדינה אף פעם אינה יכולה להיות חדלת פירעון. בעוד שתושביהן של בריטניה, אירלנד, פורטוגל וספרד הצביעו בשנתיים האחרונות למפלגות ולמנהיגים שהבטיחו לבחוריהם לבצע רפורמות כלכליות כואבות, הצרפתים נתנו ב-22 באפריל את קולם למועמדים המאשימים את הגלובליזציה ואת שוקי הכספים בתחלואיה הכלכליים של צרפת ואינם מבטיחים שום רפורמה שכלכלת צרפת כה זקוקה לה.

תוצאות סירובה של צרפת להתמודד עם המציאות הכלכלית הן כי החוב הלאומי שלה עומד על 90 אחוז מן התוצר הגולמי המקומי (מספר הממשיך לעלות ויגיע ל-100 אחוז ב-2015 לפי הערכות החשב הכללי של צרפת), וכי צרפת לא איזנה את ספריה מאז 1974. לצרפת יש גירעון העו"ש הגדול ביותר במונחים נומינליים בגוש האירו. ההון העצמי של הבנקים בצרפת אינו מספיק. צרפת סובלת משיעור אבטלה מבנית של 10 אחוזים (לעומת 5.8 אחוזים בגרמניה), בחלקו מפני שעלות העבודה בצרפת גבוהה מדי (מעסיקי צרפת משלמים פי-שניים מעמיתיהם הגרמניים עבור הזכויות הסוציאליות של עובדיהם).

עד למשבר הפיננסי שפרץ ב-2008, יכלה צרפת להתקיים על אשראי, היות שעדיין יש לכלכלת צרפת נכסים רבים. אלא שעידן ההלוואות הקלות תם, וגורלה של צרפת עלול בהחלט להיות זהה לזה של יוון.

על צרפת להתעורר ולקדם את פני המציאות, לפני שיהיה מאוחר מדי, ועל מועמדיה לנשיאות לומר את האמת לבחריהם. אלא שהם עושים בדיוק ההפך, במיוחד המועמד הסוציאליסטי פרנסואה הולנד.

המצע שמציג הולנד כולל הגדלת ההוצאה הציבורית, ביטול חלקי של העלאת גיל הפנסיה מ-60 ל-62 שביצע סרקוזי, הטלת 75 אחוזי מס על העשירים והעלאת המס השנתי על עושר המוטל פעם בשנה על נכסים ששוויים עולה על 1.3 מיליון אירו. לפי חישוביו, יעלו הצעותיו של הולנד לממשלת צרפת 20 מיליארד אירו על פני חמש שנים. בעוד שההוצאה הציבורית של צרפת זקוקה לדיאטה דחופה, הולנד עומד להגדילה אף יותר. חמור מזה, הולנד נשבע לפתוח מחדש את הדיון בחוק המימון האירופי, שהתקבל לאחר קשיים מרובים, והמטיל משמעת תקציבית בגוש האירו.

בקיזור, נצחונו של הולנד יוביל להתמוטטות האשראי ולבריחת מוחות, ויעמיק את חוסר הציבות של האירו. במקום להתמודד עם הבעיות המבניות של הכלכלה הצרפתית, יביא הולנד את צרפת לפשיטת רגל, ואת האירו – לקיצו.

הרפורמות הכלכליות של סרקוזי היו אכן דלות ביותר במשך חמש שנות נשיאותו, אך תקופת כהונה שנייה, ללא חשש מן הבוחרים, יכולה להוביל אותו לנקוט את הצעדים הנחוצים והבלתי פופולריים שיצילו את כלכלת צרפת מפשיטת רגל. ייתכן כי סרקוזי אינו ראוי ליהנות מן הספק, וייתכן כי אף אינו ראוי להיבחר שנית, אלא שהחלפתו בהולנד תביא קטסטרופה כלכלית על צרפת ועל אירופה. מסיבה זו בלבד, על הצרפתים להניח בצד את חוסר חיבתם המוצדק לסרקוזי, ולהצביע עבורו גם הפעם.